

Gäller AB 04 trots att parterna inte har avtalat om det?

I ett färskt avgörande har Högsta domstolen slagit fast att standardavtalet NSAB 2015 utgör handelsbruk inom speditors- och logistikbranschen, vilket innebär att det standardavtalet är tillämpligt trots att parterna inte har avtalat om det. Frågan är om motsvarande gäller för standardavtalen inom byggsektorn.

Det är inte helt ovanligt med entreprenadavtal som inte innehåller någon hänvisning till AB 04 eller något av de andra standardavtalen. Det finns då inget annat regelverk som gäller för entreprenaden och som, så att säga, fyller ut avtalet med nödvändigt innehåll. Tvister och tolkningsfrågor får istället avgöras utifrån så osäkra kort som ”allmänna avtalsrättsliga principer”, och ibland har det till och med betydelse vad som står i köplagen (som ju egentligen reglerar något helt annat). Frågan om huruvida entreprenadrättens standardavtal utgör handelsbruk är därför högst relevant.

HANDELSBRUK INNEBÄR ATT ett visst handlingssätt, av tradition, är så allmänt accepterat inom en viss bransch, att det följs såsom det vore lag. Det handlar helt enkelt om oskrivna regler. När handelsbruk föreligger så är dessa oskrivna regler tillämpliga på avtal inom branschen, trots att parterna inte särskilt kommit överens om det. Handelsbrukets oskrivna regler gäller dessutom före till exempel avtalslagens och köplagens bestämmelser.

Det var i somras som Högsta domstolen slog fast att Nordiskt Speditörsförbunds Allmänna Bestämmelser (NSAB 2015) – i sin helhet – ska anses utgöra handelsbruk i speditors- och logistikbranschen.

De skäl som Högsta domstolen anförde för sitt beslut var i korthet följande. NSAB har funnits länge och är allmänt använt och välkänt inom branschen. Det saknas särskild lagstiftning, varför NSAB fyller en viktig funktion. Det saknas också konkurrerande standardavtal. NSAB är ömsesidigt framtaget mellan de olika parterna i bran-

schen och bestämmelserna utgör en balanserad riskfördelning. Innehållet i NSAB är ett uttryck för handelsbruk, som det funnits ett behov av att manifesteras.

Högsta domstolens argument är mycket intressanta eftersom de i allt väsentligt kan appliceras på standardavtalen inom byggsektorn. Föregångare till t.ex. AB 04 har funnits i över hundra år och standardavtalen används mycket frekvent, och brett, inom branschen. De är ömsesidigt framtagna efter förhandlingar mellan olika branschorganisationer och bestämmelserna ger uttryck för en balanserad riskfördelning mellan parterna. Det finns ingen entreprenadlag och inte heller några konkurrerande standardavtal. Inte minst för dagens omfattande och komplexa entreprenader fyller AB 04 och de övriga standardavtalen en mycket viktig funktion.

MED DET SAGT är det dock inte säkert att domarna i Högsta domstolen skulle komma till samma slutsats, om de prövade huruvida till exempel AB 04 ska anses utgöra handelsbruk för utförandeentreprenader. Något som kan tala emot att Högsta domstolen skulle göra samma bedömning som inom speditors- och logistikbranschen är det faktum att AB 04 och ABT 06 är parallella standardavtal och att det i många fall inte upprätthålls någon tydlig skiljelinje mellan utförande- och totalentreprenader. Det framstår inte som helt lämpligt att generellt tillämpa AB 04 i sin helhet på utförandeentreprenader med inslag av funktionsansvar, och vice versa för ABT 06. Men i dessa fall skulle kanske vissa delar av AB 04 och/eller ABT 06 kunna utgöra handelsbruk. Möjligen kan exempelvis också

AB-U 07 anses utgöra handelsbruk för underentreprenader när AB 04 är avtalat i entreprenaden. Och eventuellt gäller ABK 09 alltid i sin helhet som handelsbruk på konsultsidan. Förhoppningsvis ger Högsta domstolen svar på några av dessa frågor inom kort.

HUR SKA DU agera nu då? Ja, du bör nog räkna med att standardavtalen *kan* anses utgöra handelsbruk, även om du självfallet inte ska utgå från det. Om du av något skäl inte vill att standardavtalen ska gälla för din entreprenad, så bör du därför helt enkelt uttryckligen avtala bort dem. Om du istället vill att AB 04 eller ABT 06 ska vara tillämpligt bör du för säkerhets skull fortfarande hänvisa till dem i kontraktet. ■

JOHAN LUNDGREN
SENIOR ASSOCIATE, ADVOKAT
ADVOKATFIRMAN DELPHI